



KOMISE EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

V Bruselu dne 2.5.2007
KOM(2007) 162 v konečném znění

**SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Zpráva o Akčním plánu pro environmentální technologie (2005-2006)

[SEK(2007) 413]

SDĚLENÍ KOMISE RADĚ, EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ

Zpráva o Akčním plánu pro environmentální technologie (2005-2006)

(Text s významem pro EHP)

Vědecké důkazy hovoří jasně: změna klimatu představuje vážnou globální hrozbu, a tudíž naléhavě vyžaduje celosvětovou reakci... pokud nebudeme jednat, mohou se celkové náklady a rizika spojená se změnou klimatu zvýšit na 20 % HDP nebo i více¹

The Stern Review, 2006

Lidská činnost představuje pro naši zemi takovou zátěž, že již nadále nelze od ekosystémů naší planety očekávat, že budou schopné přinášet užitek i budoucím generacím...60 % světových ekosystémových služeb bylo poškozeno nebo je využíváno neudržitelným způsobem...²

UN Millennium Ecosystem Assessment, 2005

Ekologická stopa lidstva nyní přibližně o 25 % přesahuje světovou schopnost regenerovat se ... již 20 let překračujeme schopnost země podporovat náš způsob života, a s tím je třeba skončit. Musíme uvést do rovnováhy své spotřeby a schopnost přírody obnovovat se a vstřebávat naše odpady. Pokud tak neučiníme, riskujeme, že dojde k nevratné škodě³.

WWF, Living Planet Report, 2006

1. EKOLOGICKÉ INOVACE PRO RŮST, ZAMĚSTNANOST A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Environmentální hrozby narůstají

Environmentální hrozby narůstají, a to rychleji, než se původně očekávalo. Těmto hrozbám stále ještě můžeme čelit. Je třeba podniknout systematická a soudržná opatření na evropské i světové úrovni. Otázkou je: „Jak můžeme nejúčinněji a včas postupovat?“ Lze tak učinit způsobem, který nenaruší udržitelný hospodářský růst. Použitím správných nástrojů na podporu *inovace* můžeme vyřešit problémy, které před námi stojí. Evropa má předpoklady být v čele tohoto procesu.

Ekologické inovace nabízejí řešení i příležitosti

Abychom pokročili, musíme přebudovat průmyslové procesy, produkty i obchodní praktiky. K tomu, abychom učinili zásadní pokrok, potřebujeme ekologické inovace a environmentální

¹ Studie Nicolase Sterna „Review on the Economics of Climate Change“.

² Millennium Ecosystem Assessment (posouzení ekosystému na konci tisíciletí).

³ Living Planet Report (zpráva o žijící planetě) 2006.

technologie⁴. Technologie dnes může přispět k řešení problémů. Naším konečným cílem je, aby ekologické inovace převládly ve všech průmyslových odvětvích. Tímto způsobem můžeme vyřešit mnohé problémy životního prostředí, kterým dnes čelíme. Prostřednictvím vhodných opatření, jakými jsou např. finanční podpory, nebo cestou regulace můžeme posílit ekologické inovace a vést tržní síly k vytvoření přední světové ekonomiky, která bude konkurenceschopná i ekologická.

Ekologická inovace je dnes základem strategie EU

Obnovená lisabonská strategie EU uvádí, že environmentální technologie mají „významný potenciál hospodářský, environmentální a potenciál zaměstnanosti“⁵. Zasedání Rady na jaře 2006 zdůraznilo „silnou podporu pro ekologické inovace a environmentální technologie a jejich šíření“⁶. Obnovená strategie EU pro udržitelný rozvoj považuje Akční plán pro environmentální technologie (ETAP) za nutný nástroj pro řešení změny klimatu, čisté energie, udržitelné spotřeby a výroby⁷. Od zamýšleného Evropského technologického institutu se očekává, že udělí vysokou prioritu environmentálním úkolům⁸.

Předsednictví zdůrazňuje potřebu ekologické inovace

Ekologické inovace byly uznány též předsednictvími Rady. Předsednictví Spojeného království a Rakouska přisoudila ekologické inovaci a environmentálním technologiím zásadní význam z hlediska hospodářského růstu i zaměstnanosti. Finské předsednictví podpořilo „novou generaci politiky ochrany životního prostředí“, založenou na ekologické účinnosti a ekologických inovacích⁹. Současné německé předsednictví prosazuje „novou dohodu“ („new deal“), pokud jde o životní prostředí, hospodářství i zaměstnanost¹⁰.

Podávání zpráv o pokroku a prioritách pro budoucnost

ETAP je akčním plánem Evropské unie pro environmentální technologie¹¹, **jehož cílem je stimulovat ekologické inovace a zavádění environmentálních technologií v širokém měřítku**. Tento plán, zahájený v roce 2004, nastiňuje postup na evropské úrovni, kroky členských států a zúčastněných stran. První zpráva byla vydána v roce 2005¹². Tato zpráva:

- nastiňuje trendy a vývoj;
- popisuje pokrok v provádění plánu;
- doporučuje prioritní oblasti pro budoucí činnosti.

⁴ Ekologickými inovacemi se rozumí jakékoli inovace, které prospívají životnímu prostředí – patří mezi ně technologické inovace, inovace postupu a inovace v hospodářské oblasti.

⁵ KOM(2005) 330 v konečném znění.

⁶ Rada 7775/06.

⁷ Rada 10117/06.

⁸ ec.europa.eu/education/policies/educ/eit/index_en.html

⁹ Závěry předsednictví, červenec 2006 Turku, Finsko

¹⁰ Ecological Industry Policy, Memorandum for a "New Deal" (Ekologická politika průmyslu, Memorandum za „novou dohodu“), německé ministerstvo životního prostředí (2006).

¹¹ KOM (2004) 38 v konečném znění.

¹² KOM(2005) 16 v konečném znění.

2. TRENDY A VÝVOJ

Ekologické inovace a ekologická regulace

Potenciál evropské podnikatelské sféry zavádět ekologické inovace se podceňuje. Ukazuje se, že dobře navržené právní předpisy působí jako hnací síla inovací a ekologických technologií, což může zase pomoci společností značně snížit své náklady¹³. Plné provedení právních předpisů EU, jako např. ekologicky orientované konstrukční požadavky (ekodesign), IPPC, směrnice o odpadních, elektrických a elektrotechnických zařízeních (WEEE) a směrnice RoHS posílí rozvoj ekologických inovací i do budoucna.

Ekoprůmysl je přínosem pro hospodářství EU i zaměstnanost

Evropský ekoprůmysl tvoří významnou a rychle se rozvíjející část ekonomiky EU, která představuje 2,1 % HDP Evropské unie¹⁴. Ekoprůmysl například zahrnuje: omezování znečištění, nakládání s odpadními vodami, nakládání s pevným odpadem, nápravu půdy, obnovitelné energie a recyklaci. Ekoprůmysl a ekoslužby představují 3,5 milionu pracovních míst. Z toho kolem 75 % se uskutečňuje v odvětvích náročných na pracovní sílu, jako je nakládání s odpadními vodami a nakládání s pevným odpadem.

Vysoký růst

K silnému růstu dochází v řadě odvětví v Evropě i ve světě. Zařízení pro větrnou energii vzrostla za posledních pět let o 20–25 %¹⁵. Očekává se, že světový trh s fotovoltaickými články v budoucnu vzroste o 25–35 %¹⁶ a řízení vodních zdrojů o 6 % během příštích desíti let¹⁷. Odvětví recyklace pevného odpadu rostlo v období 2000–2004 o 4,5 % ročně¹⁸.

Silné postavení ve světovém měřítku

Evropské podniky působící v ekoprůmyslu zaujímají ve světovém měřítku silnou pozici. Podle odhadů má EU na světovém trhu ekoprůmyslu jednotřetinový podíl¹⁹. Dow Jonesův index udržitelnosti ukazuje, že evropské společnosti jsou nejudržitelnější ve 13 z 18 hlavních hospodářských odvětví²⁰.

¹³ Innovation Dynamics Induced by Environmental Policy (Inovační dynamika vyvolaná ekologickou politikou) (2006) a

Ex-post estimates of costs to business of EU environmental legislation (Dodatečné odhady nákladů podniků EU plynoucích z právních předpisů v oblasti životního prostředí) (2006).

¹⁴ Eco-industry, its size, employment perspectives and barriers to growth in an enlarged EU (Ekoprůmysl, jeho velikost, perspektivy zaměstnání a překážky růstu v rozšířené EU). (2006)

¹⁵ Wind Force (Síla větru) 10 GWEC (2005).

¹⁶ Solar Generation (Solární výroba energie) EPIA (2006) .

¹⁷ Environment, Innovation, Employment (Životní prostředí, inovace, zaměstnanost), německé ministerstvo životního prostředí 2006

¹⁸ European Business Facts and Figures (Evropská obchodní fakta a údaje), 2005.

¹⁹ Analysis of the EU Eco-industries, their employment and export potential (Analýza evropských ekologicky orientovaných odvětví průmyslu, jejich zaměstnanosti a vývozního potenciálu). ECOTEC (2002).

²⁰ Dow Jones Sustainability Indexes Annual Review (Výroční přehled indexů udržitelnosti Dow Jones) (2006).

Finanční investice rostou

V letech 2003–2006 byly do zařízení na výrobu ekologických technologií investovány téměř 2 miliardy EUR rizikového kapitálu, což odpovídá 10 % rizikového kapitálu v Evropě²¹. Investice stále častěji přicházejí od zavedených společností²². Také v bankovním sektoru vzrostly v posledních letech udržitelné investice i sociálně odpovědné investice²³. Na úrovni EU zavedla Evropská investiční banka (EIB) mechanismus pro financování klimatické změny (CCFF).

Nicméně abychom dosáhli přínosu pro životní prostředí v nutném rozsahu, musíme učinit mnohem víc

Všechny tyto pozitivní ukazatele jsou v příkrém rozporu s ukazateli stavu životního prostředí. Mezi ukazatele stavu životního prostředí, které vzbuzují vážné obavy, patří:

- hrozba změny klimatu a úrovně emisí skleníkových plynů¹, stejně tak jako obtíže, ke kterým dochází při naplňování Kjótských cílů v Evropské unii²⁴;
- i přesto, že se kvalita ovzduší v Evropě neustále zlepšuje²⁵, způsobuje znečištění ovzduší každoročně ztrátu 750 000 let života v Evropě²⁶;
- v důsledku nadměrné spotřeby přírodních zdrojů jsou ekosystémy ničeny neudržitelným tempem²⁷.

Je nezbytně nutné okamžitě a systematicky přijímat rozsáhlá opatření

K tomu, aby se tento proces započal způsobem, který by znamenal zásadní obrat z hlediska životního prostředí za relativně krátkou dobu, ***je nutné používat a zavádět environmentální technologie v mnohem větší míře na úrovni EU a na celosvětové úrovni***. Ekologické inovace musí být v popředí evropských inovací a musí se v rámci celé ekonomiky stát požadovaným standardem. ***Ted' nesmíme usnout na vavřínech.***

3. POKROK PŘI PROVÁDĚNÍ PLÁNU

Pokrok je popsán na základě hlavních linií plánu.

²¹ European Cleantech Investment Report (Zpráva o evropských investicích do čistých technologií) (2006).

²² Cleantech goes global (Čisté technologie se šíří do celého světa), Environmental Finance (červen 2006).

²³ European SRI Study (Evropská studie SRI) – 2006. European Social Investment Forum (Evropské fórum o sociálních investicích).

²⁴ Greenhouse gas emissions trends and projections in Europe (Trendy a odhady emise skleníkových plynů v Evropě) 2006. EHP (2006).

²⁵ LRTAP Convention Emission Inventory (Emisní inventury podle konvence LRTAP) 1990–2004. EHP (2006)

²⁶ Health Aspects of Air Pollution (Zdravotní aspekty znečištění ovzduší) WHO (2004).

²⁷ KOM(2006) 216 v konečném znění.

3.1. OD VÝZKUMU K TRHŮM

Zaměření na rozvoj cíleného výzkumu a demonstrace

Od zahájení plánu ETAP bylo v rámci šestého rámcového programu přiděleno přibližně 1,4 miliardy EUR na projekty týkající se environmentálních technologií. V rámci sedmého rámcového programu se odhaduje, že na environmentální technologie bude vyčleněno až 30 % rozpočtu ve výši 32 miliard EUR. To zahrnuje vodíkové a palivové články, ekologické výrobní procesy, alternativní zdroje energie, sekvestrace CO₂, biopaliva a biologické rafinerie, energetická účinnost, informační technologie pro udržitelný růst, ekologická a účinná doprava, technologie vodních zdrojů, nakládání s půdou a odpady a materiály šetrné k životnímu prostředí.

Zřídít technologické platformy

Bylo zahájeno více než 30 technologických platform. Agenda řady z nich zahrnuje environmentální technologie²⁸. Některé platformy směřují k uskutečnění části svých cílů prostřednictvím společných technologických iniciativ (JTI) formou vytváření partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem.

Ověřování technologií

Pokračují práce na *systému ověřování environmentálních technologií*. Jsou důkazy o tom, že nedostatečné ověřování i nadále brzdí přístup k novým environmentálním technologiím²⁹. Řada výzkumných projektů³⁰ v současné době vytváří základ pro systémový přístup v oblasti čištění vody, sanace půdy a znečištěného ovzduší. Mezi plánované výstupy patří protokoly pro testování těchto technologií. S cílem určit vhodné oblasti využití probíhá průzkum trhu³¹. Pilotní režim programu LIFE vyzkouší systém ověřování založený na 10 až 15 technologiích.

Směrování k Evropskému strategickému plánu pro energetické technologie

Nedávno přijatý Strategický plán pro energetické technologie³² je zaměřen na snížení nákladů ekologické energie a usiluje o to postavit průmysl EU do čela rychle rostoucího nízkouhlíkového odvětví. Plán určuje technologie, pro něž musí Evropa mobilizovat zdroje a jejichž vývoj a zavedení musí urychlit.

²⁸ cordis.europa.eu/technology-platforms

²⁹ *Environmental Innovation - bridging the gap between environmental necessity and economic opportunity* (Ekologické inovace – překlenování propasti mezi ekologickou nutností a hospodářskou příležitostí) (DTI 2006).

³⁰ www.promote-etv.org; www.est-testnet.net; www.eurodemo.info

³¹ A market survey of companies on the potential of an EU wide verification system (Průzkum trhu společností z hlediska možnosti zavést celoevropský systém ověřování), IPTS (připravuje se).

³² KOM (2006) 847. KOM (2007) 1 v konečném znění.

3.2. ZLEPŠIT PODMÍNKY NA TRHU

Výkonnostní cíle

Byly provedeny studie s cílem stanovit soubor výkonnostních cílů v rámci EU. Mezi tyto studie patří japonský program „Top-Runner programme“³³, výkonnostní cíle pro postupy³⁴ a pilotní projekt zaměřený na následující skupiny produktů: cement, okna, pneumatiky, zpracování kejdy a textil. Na základě této práce se pak v rámci veřejných konzultací optimálně nastaví parametry programu, včetně úlohy ekoznačky, uvádění spotřeby energie na energetických štítcích³⁵ a referenční porovnávání výrobků.

Mobilizace finančních nástrojů

Významnými zdroji financování nyní jsou:

- Program pro konkurenceschopnost a inovaci (CIP)

V rámci pilíře pro podnikání a inovaci byly na podporu ekologických inovací přiděleny 433 milionů EUR.

Přibližně 228 milionů EUR bude přiděleno na finanční nástroje, zejména na **mechanismus pro růst a inovace** spravovanou Evropským investičním fondem (EIF), který bude spoluinvestovat do fondů rizikového kapitálu v oblasti ekologické inovace, přičemž 205 milionů EUR bude určeno na projekty tržní replikace a sítě. 728 milionů EUR bude použito na energetickou účinnost a obnovitelné energie.

- Evropská investiční banka (EIB)

EIB a Komise rozvíjejí společný **Finanční nástroj pro sdílení rizik** (RSFF). Cílem je zlepšit přístup k financování dluhu pro soukromý i státní výzkum, který má vysoký rizikový profil. 2 miliardy budou k dispozici na projekty spadající do témat programu FP7 a tento mechanismus umožní Evropské investiční bance poskytovat úvěry až do výše 10 miliard EUR.

- Rozšiřování politiky soudržnosti

V současné době bylo kolem 21 % strukturálních fondů přiděleno na inovace a Komise vyzvala členské státy, aby v novém programovém období tento podíl zvýšily. V politice soudržnosti (2007–2013) jsou prioritami ekologické inovace, obnovitelná energie, energetická účinnost a ekologická městská doprava. Strategické pokyny Společenství týkající se soudržnosti zdůrazňují, že podnikatelská sféra by měla investovat do ekologických inovací, aby si tím do budoucna zajistila silné postavení³⁶.

³³ The Top Runner Programme in Japan – its effectiveness and implication for the EU (Japonský program „Top-Runner programme“ – jeho účinnost a důsledky pro EU), The Swedish Environmental Protection Agency (listopad 2005).

³⁴ Performance Targets in Production Processes (Výkonnostní cíle a výrobní postupy), IPTS (nebylo ještě vydáno).

³⁵ Směrnice 92/75/ES a 2005/32/ES.

³⁶ Nařízení Rady 1083/2006, nařízení Rady 2006/702/ES.

- LIFE

Program LIFE pro životní prostředí spolufinancoval od roku 1992 přibližně 2 750 inovativních pilotních demonstračních projektů, přičemž celková investice přesáhla 2,6 miliardy EUR. Přibližně dvě třetiny investic podporovaly projekty propagující environmentální technologie³⁷.

Tržní nástroje

Komise nedávno přijala zelenou knihu o tržních nástrojích³⁸, která provádí přezkum hospodárných nástrojů (jako je např. daň z energie, dopravy a dalších zdrojů znečištění i širší využití systémů pro obchodování s emisemi), kterých by mohlo být využito spolu s regulačními a finančními pobídkami. Záměrem této knihy je podnítit debatu o využití těchto nástrojů na úrovni Společenství i na úrovni vnitrostátní.

Přezkum státní podpory

Byl přijat rámec Společenství pro státní podporu na výzkum, rozvoj a inovace, jenž stanoví podmínky, za kterých mohou členské státy poskytnout státní podporu na výzkum, rozvoj a inovace. Rámec věnuje zvláštní pozornost i ekologickým inovacím³⁹. Byly též přijaty pokyny ke státní podpoře pro rizikový kapitál pro malé a střední podniky. Kromě toho v současné době pokračuje přezkum pokynů pro poskytování státní podpory na ochranu životního prostředí; budou do něj zahrnuty podmínky pro podporu obchodu zaměřeného na investice do environmentálních technologií.

Ekologické veřejné zakázky

Řada členských států začala provádět akční plány pro ekologické veřejné zakázky – a další jsou rozpracovány. Příručka Společenství o ekologických veřejných zakázkách je v současné době široce šířena ve všech jazycích EU. Na nových internetových stránkách jsou uváděny příklady osvědčených postupů i vnitrostátních strategií ekologických prodejů. Připravuje se internetový nástroj, který bude zahrnovat právní i finanční pokyny pro úředníky odpovědné za nákup⁴⁰.

Zvyšování povědomí

Nové internetové stránky programu ETAP i jeho zpravodaj poskytují čerstvé zprávy, informace o vývoji politik, nadějných postupech v členských státech spolu s různými příklady ekologických inovací⁴¹.

3.3. JEDNAT V CELOSVĚTOVÉM MĚŘÍTKU

Globální příležitosti pro financování

Tematický program EU pro životního prostředí a udržitelné řízení přírodních zdrojů (ENRTP)⁴² zahrnuje dodržování norem ochrany životního prostředí, udržitelné spotřeby a

³⁷ ec.europa.eu/environment/life

³⁸ KOM(2007)140 v konečném znění.

³⁹ ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/reform/rdi_en.pdf

⁴⁰ <http://ec.europa.eu/environment/gpp>

⁴¹ ec.europa.eu/environment/etap

výroby a může přispět k podpoře ekologických technologií. Globální fond pro energetickou účinnost a obnovitelnou energii (GEEREF)⁴³ poskytne základní kapitál pro projekty využití obnovitelné energie v různých regionech. EIB a Komise v současné době hledají vhodný způsob spolupráce na tomto programu. Facilita EIB pro financování klimatické změny (CCFF) přispěje též k financování projektů v celosvětovém měřítku.

Odpovědné investice a obchod

V rámci vyjednávání WTO o mnohostranné obchodní liberalizaci (kolo jednání o rozvojovém programu z Dohy) byla Komise hlavní silou usilující o snížení nebo zrušení tarifů, stejně tak jako odstranění bezcelních překážek, obchodu se zbožím, technologiemi a službami v oblasti životního prostředí. Komise též zvažovala perspektivy zrychleného vyřízení této problematiky formou dohod o volném obchodu, které bude vyjednávat během příštích několika let s některými svými klíčovými obchodními partnery, zejména v Asii.

3.4. KOORDINACE

Sdílení nadějných postupů: národní plány k provádění programu ETAP

Dvacet jedna členských států a Norsko již národní plány k provádění programu ETAP dokončily. Jsou veřejně přístupné a představují významný soubor poznatků o programech a příkladech nadějných postupů v členských státech⁴⁴. Rozbor národních plánů ukazuje, že členské státy zavádějí řadu slibných programů, na kterých je možno stavět a ze kterých je možno se učit po celé EU (viz příloha). Příklady zahrnují:

- německý systém zaváděcích tarifů měl zásadní význam pro podporu využívání obnovitelné energie – řada členských států přijala podobné systémy;
- italská vnitrostátní vyhláška požaduje, aby alespoň 30 % zboží nakoupeného veřejnými orgány bylo recyklované;
- španělské národní a regionální politiky podpořily zavádění solární energie prostřednictvím řady koordinovaných opatření;
- cílem národního programu průmyslové symbiózy (National Industrial Symbiosis Programme) Spojeného království je ušetřit v každém regionu 1 milion tun odpadu ročně prostřednictvím provizí poskytovaných společnostem;
- řada finančních programů podporujících ekologické inovace, například programy zavedené v Nizozemsku, Dánsku, Finsku a Švédsku.

Účast zúčastněných stran: Fórum o ekologických inovacích

Fórum o ekologických inovacích představuje platformu, kde se zúčastněné strany mohou sejít, vytvářet sítě a navrhopvat budoucí postupy. První zasedání fóra se konalo v polské Poznani.

⁴² ec.europa.eu/development/body/theme/environment/ENRTP.htm

⁴³ KOM(2006)583.

⁴⁴ ec.europa.eu/environment/etap/roadmaps_en.htm

Jeho tématem bylo „financování ekologických inovací“. Fórum se bude konat dvakrát do roka a na programu budou vždy aktuální témata⁴⁵.

4. OTÁZKY A PRIORITY PRO BUDOUCNOST

Zvýšit využívání – zvýšit poptávku

K tomu, aby bylo dosaženo zásadní změny, musí ekologické inovace proniknout do všech oblastí podnikání a průmyslu. Má-li být dosaženo významných přínosů, je třeba podstatně zvýšit tempo zavádění a využívání environmentálních technologií. Velkých přínosů v oblasti životního prostředí lze dosáhnout využíváním environmentálních technologií, které již na trhu existují, avšak často jen na úzce specializovaných trzích. Jedním z příkladů je energeticky účinná žárovka, jejíž podíl na evropském trhu žárovek zatím nepřekročil 3 %⁴⁶. ***Je třeba, aby do hry vstoupily další síly, které podpoří rozšíření a využívání ekologických inovací v širokém měřítku.***

Zpráva Eska Aha o vytváření inovativní Evropy⁴⁷, poslední sdělení o inovaci⁴⁸ a další zprávy⁴⁹ vyzývají k využívání „**růstu poptávky**“ k posílení inovací. Jako podnět pro poptávku mohou též působit „základní trhy“^{50,51}. Z rozboru národních plánů programu ETAP (viz příloha) vyplývá, že činnosti v oblasti výzkumu a vývoje environmentálních technologií se provádějí systematicky téměř ve všech členských státech – politiky zvyšování poptávky jsou oproti tomu prováděny mnohem méně systematicky.

Na straně odběratelů je potřeba systematická a koordinovaná činnost. Ekologické veřejné zakázky, tržní nástroje, financování přeorientování podnikatelské sféry na ekologické technologie, zvyšování povědomí v podnikatelské sféře a u zákazníků – to vše je třeba posílit. Tato opatření mohou zvýšit poptávku na evropské úrovni a rovněž na úrovni členských států napomoci začlenění ekologických technologií do hlavního proudu.

Komise a členské státy by měly aktivně sledovat a rozvíjet kroky programu ETAP, které dále systematicky a koordinovaně rozvíjejí poptávku⁵²:

4.1. Podporovat ekologické veřejné zakázky

Zadávání zakázek veřejným a soukromým sektorem se svou povahou podstatně liší, avšak oba tyto sektory mohou určovat způsob nákupního chování a ovlivňovat zavádění.

- Veřejné zakázky představují přibližně 16 % HDP Evropské unie. Bylo vykonáno mnoho práce a nyní je načase začít s praktickou realizací po celé Evropě.

⁴⁵ ec.europa.eu/environment/etap/forum_en.htm

⁴⁶ *Residential Lighting Consumption and Saving Potential in the Enlarged EU* (Spotřeba energie na svícení v obytných domech a potenciál pro úspory v rozšířené EU), JRC (2006).

⁴⁷ *Creating an Innovative Europe* (Vytváření inovativní Evropy). Evropská komise, EUR22005 (2006).

⁴⁸ KOM(2006) 502 v konečném znění.

⁴⁹ *A Will to Compete: a competitive, clean and clever Europe* (Vůle soutěžit: konkurenceschopná, ekologická a moudrá Evropa) (2006).

⁵⁰ Evropská zpráva o konkurenceschopnosti. SEK(2006) 1467/2.

⁵¹ Rada pro konkurenceschopnost, 15717/06, prosinec 2006.

⁵² Na základě výsledků zelené knihy o tržních nástrojích by mohla být přijata další opatření.

- Soukromé zakázky jsou též důležité, přestože se neřídí souborem komplexních pravidel. Velké společnosti ovlivňují své řetězce dodavatelů a kladou na ně požadavky.

- **Opatření:** Vycházet z toho, co již bylo vykonáno, a urychlit ekologické veřejné zakázky. Rozšířit modelové specifikace pro nabídková řízení. V roce 2007 připravit sdělení o zadávání veřejných zakázek, stanovit (dobrovolné) *cíle* a poskytnout pokyny k ukazatelům a referenčnímu srovnávání.
- **Opatření:** ES, členské státy, příslušné zúčastněné strany vypracují strategie pro zadávání zakázek soukromým sektorem.

4.2. Mobilizovat rozsáhlejší finanční investice

Finanční sektor (banky, pojišťovací společnosti, penzijní fondy, investoři) mohou sehrát významnější úlohu při podpoře podniků a průmyslu při zavádění environmentálních technologií. Zaměření politiky soudržnosti na ekologické inovace, iniciativy EIB a EIF a zřízení CIP jsou všechno kroky vedoucí tímto směrem. Opatření zaměřená na výměnu osvědčených postupů a na zapojení hlavních finančních institucí po celé Evropě i mezinárodně by mohla být posílena.

- **Opatření:** Provádět finanční nástroje EU. Využít finanční zdroje Společenství k získání dalších finančních závazků. Svést hlavní finanční instituce dohromady. Podpořit tvorbu pokynů a cílů pro finanční investice do ekologických inovací.

4.3. Zavést systém ověřování technologií a systém výkonnostních cílů

Normy mohou stanovit úroveň výkonnosti a poskytnout jistotu na trhu. Systémy ověřování poskytují trhu spolehlivá měřítka v oblasti ochrany životního prostředí. Stanovení výkonnostních cílů pro skupiny produktů může být krokem k lepší ochraně životního prostředí. Úspory lze dosáhnout, pokud systémy výkonnostních cílů prosazují produkty v celém odvětví. V současné době se hledají spojitosti mezi souborem výkonnostních cílů a využíváním ekoznačky. Nastala možnost aktualizovat stávající kritéria pro označování produktů a služeb, jako např. ekoznačka, energetický štítek, logo Energy Star, a udržet tak krok s mezinárodním vývojem v této oblasti.

- **Opatření:** Dokončit studie o zavedení ověřování technologií a výkonnostních cílů. Rozběhnout a finalizovat pilotní programy. Prozkoumat souvislosti s programy pro ekoznačky. Připravit legislativní návrhy pro ověřování environmentálních technologií (2008) a sdělení o programech výkonnostních cílů (2008). Přezkoumat a aktualizovat stávající kritéria pro označování. Udržet krok s mezinárodními programy.

4.4. Vycházet ze slibných postupů členských států

Z národních plánů programu ETAP je zřejmé, že se zavádí řada slibných politik zaměřených na ekologické inovace. Je velká příležitost z těchto programů se učit a stavět na nich. To se týká zejména programů, které zvyšují poptávku. Tento způsob *podpory politik ekologické inovace* by mohl být základem pro referenční srovnávání a šíření nejúčinnějších národních programů. Tímto způsobem by se členské státy mohly od sebe navzájem učit, přejímat a používat podobné politiky, čímž by bylo napříč Evropou dosaženo multiplikačního účinku.

- **Opatření:** V roce 2007 zahájit počáteční etapu, v jejímž rámci členské státy navrhnou některé programy s osvědčenými postupy a navzájem si vymění zkušenosti. Vypracovat pravidla provádění pro konečnou verzi programu v roce 2008.

4.5. Soustředit se na odvětví s velkými přínosy

V krátkodobé perspektivě je možno dosáhnout velkých přínosů zaměřením se na *odvětví*, kde je možno rychle dosáhnout velkých environmentálních přínosů (strategie „snadno dostupného ovoce“). To znamená zaměřením se na odvětví, ve kterých ekologické inovace, environmentální technologie, vylepšené výrobky, procesy a služby mohou přinést vysoké přínosy v oblasti životního prostředí. Mezi taková odvětví patří:

- budovy;
- průmysl potravin a nápojů;
- soukromá doprava;
- odvětví recyklace a čištění odpadních vod.

Ze studií vyplývá, že dopady na životní prostředí jsou nejvyšší v prvních třech výše uvedených odvětvích⁵³. Další studie naznačují, že tato odvětví nabízejí též potenciál pro udržitelný růst⁵⁴. Například udržitelná výstavba je v současnosti hlavním tématem společné iniciativy členských států⁵⁵.

K prosazování ekologických inovací v těchto odvětvích by bylo možno použít nástrojů financování výzkumu, ekologických veřejných zakázek, výkonnostních norem, financování, slibných národních postupů a optimalizace regulačních podmínek. Je též možné využít tyto přístupy při vytváření *základních trhů* ve smyslu sdělení Komise o inovacích, kde ekologické inovace mohou sehrát svou roli.

- **Opatření:** Počínaje rokem 2007 určit klíčová odvětví, v nichž by technologie EU a produkty mohly zaujmout vedoucí postavení v celosvětovém měřítku a být zdrojem vysokých environmentálních a hospodářských přínosů.

Vyvinout podpůrná opatření

Kromě pěti opatření pro zvýšení poptávky je třeba podpůrná práce obecnější povahy.

4.6. Zajistit strategický zdroj znalostí o ekologických inovacích

Spolehlivá analýza trendů v oblasti ekologických inovací je opravdu nezbytná. Shromáždění aktuálních a *strategických znalostí* pro evropské veřejné organizace, příslušnou

⁵³ Vliv produktů na životní prostředí EIPRO a IMPRO posuzuje způsoby snižování těchto vlivů. Tyto studie jsou založeny na analýzách životního cyklu, např. studie o budovách zahrnuje nové stavby, údržbu, opravy a demolice. Zde je použito pojmu "budovy" namísto "bydlení", který zahrnuje nábytek, domácí spotřebiče a energii pro účely jako je vytápění a ohřev vody.

⁵⁴ www.popa-ctda.net; www.ectp.org.

⁵⁵ www.ukswedensustainability.org.

podnikatelskou oblast a finančníky umožní další růst i investice⁵⁶. Útvary Komise v současné době analyzují, jak účinně shromáždit, shrnout a sdílet takové znalosti, zejména proveditelnost observatoře zapojené do sítě a zaměřené na ekologické inovace, jež by se zakládala na řadě stávajících projektů a sítích a jež by zahrnovala několik z klíčových observačních institucí z celé Evropy.

- **Opatření:** Zajistit účinný, strategický zdroj znalostí o ekologických inovacích, jenž by poskytoval příslušné statistiky a určoval vznikající trendy i celosvětové obchodní příležitosti.

4.7. Podporovat povědomí a aktivní zapojení

Důležitou stránkou zvyšování povědomí je podpora aktivního zapojení spotřebitelů i obchodu. Vytvoření evropského fóra o ekologických inovacích je jen jedním malým krokem tímto směrem. Podobné činnosti by mohly být prováděny na regionální, vnitrostátní i mezinárodní úrovni.

- **Opatření:** Společně s členskými státy definovat vhodná opatření v rámci LIFE+. Rozšířit komunikaci na úrovni ES. Pokračovat v provozování evropského fóra a rozšířit účast v něm. Prosazovat ekologické inovace v mezinárodním měřítku.

4.8. Využití výzkum

Výsledky mohou být optimalizovány pomocí dalšího nasměrování a využívání výzkumu v rámci Sedmého rámcového programu, a to prostřednictvím vytváření součinnosti mezi výzkumnými tématy, technologickými platformami, vznikajícími základními trhy a regulací. Výzkum a metody technologických hodnocení mohou též přispět ke zlepšení budoucích systémů ověřování a standardizace. Máme příležitost prosadit více výzkumných aktivit v oblasti environmentálních technologií na mezinárodní úrovni.

- **Opatření:** Nasměrovat budoucí výzkumná témata (2007–2013) na základě priorit programu ETAP a budoucích rozhodujících trhů, kde ekologické inovace hrají svou roli.

5. SHRNUTÍ A PRIORITY PRO BUDOUCNOST

Byl dosažen značný pokrok, a ještě více je třeba učinit. Abychom se vypořádali s globálními environmentálními problémy, aby ekologické inovace byly zdrojem velkých přínosů pro životní prostředí i pro ekonomiku, aby Evropa mohla využít nabízené příležitosti, ***je třeba urychlit všechny činnosti a provádět je v novém rozsahu a s mnohem větším důrazem na poptávku.*** Je zkrátka třeba zaměřit se na 5 priorit, které zvýší poptávku, a 3 podpůrná opatření:

ZVÝŠENÍ POPTÁVKY:

- podporovat ekologické veřejné zakázky;
- mobilizovat rozsáhlejší finanční investice;

⁵⁶ Observatoř IKT (angl. ICT) poskytuje podobné služby: www.eito.com.

- zavést systém ověřování technologií a systém výkonnostních cílů;
- vycházet se slibných postupů členských států;
- zaměřit se na odvětví s velkými přínosy.

PODPŮRNÁ OPATŘENÍ:

- zajistit strategický zdroj znalostí o ekologických inovacích;
- podporovat povědomí a aktivní zapojení;
- využít výzkum.